

GLOBALIZACIJOS SOCIALINIAI ARTEFAKTAI IR ATSKIRČIŲ MAŽINIMO MODERNIOJE VISUOMENĖJE ASPEKTAI

Olegas Ramašauskas^{1,2}

¹VLVK, Šilutės pl. 2, Klaipėda; ²Klaipėdos universitetas, H. Manto 84

el. paštas: olegas@ik.ku.lt

Olegas Ramašauskas. Klaipėdos universiteto informatikos ir Informatikos inžinerijų katedros docentas. Technikos mokslų daktaras. Mokslinių tyrimų kryptis – technologijos mokslai.

Annotation.

This article is an attempt to show up new opportunities for people facing difficulties in integration or reintegration into the labour market in the current globalization. The ideas and cultures circulate here freely along with finances and products whereas many scientists treats of these trends as both inevitable disadvantage and positive phenomenon. Although the business driven globalizational artefact's means uprooting old way of life and threatening livelihoods however a results of globalization itself proposes an alternatives more responsive to public needs. Discussed the way of exploration allows to maintain an adaptable Development Partnership (EQUAL virtual society) through innovative means for employment and the development of e-possibilities. The presented conclusions based on updated information about changes in the global processes and pointed to facilitate the solutions of a social problem.

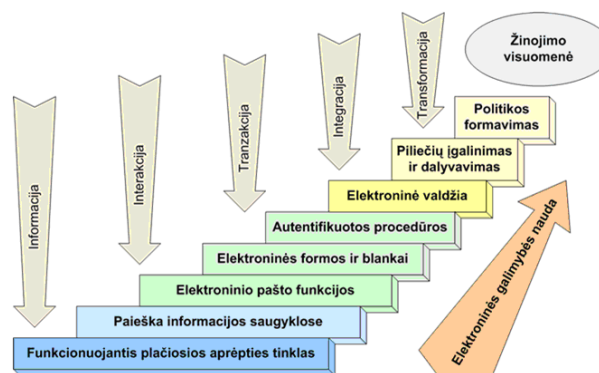
Anotacija.

Šis straipsnis yra pastangos atskleisti naujas galimybes žmonėms, susiduriantiems su sunkumais integracijoje ar reintegracijoje į darbo rinką dabarties globalizacijoje. Mintys ir kultūros cirkuliuoja laisvai greta finansų ir produktų, tuo tarpu daug mokslininkų nagrinėja šitas tendencijas ir kaip neišvengiamą žalą, ir kaip teigiamą reiškinį. Nors verslo valdomos globalizacijos artefaktai ketina išskelti seną gyvenimo būdą ir grasina pragyvenimui, tačiau globalizacijos rezultatai savaime siūlo alternatyvas, labiau atsiliepančias viešam poreikiui. Aptartas tyrinėjimo kelias leidžia palaikyti adaptyvią Vystymo bendriją (EQUAL virtualią visuomenę) per novatoriškas priemones darbui ir elektroninių galimybių išvystymą. Pateiktosios išvados grindžiamos atnaujinta informacija apie globalinių procesų pokyčius ir nukreiptos palengvinti socialinės problemos sprendimus.

Ižanga

Globalizacija tapo įprastu mūsų laikų žodžiu – terminu, apibūdinančiu pastaraisiais dešimtmečiais tariamai greitėjančių ir intensyvėjančių ekonominių, politinių, kultūrinių bei ideologinių procesų kaitos įvairovę. Šiuolaikiniame Vakarų socialiniame moksle ir žiniasklaidoje šis žodis tapo vienu iš dažniausiai vartojamų terminų. Tirinama, ar tai naujas reiškinys, ir jei taip, ar turi būti vertinamas kaip „geras“ ar „blogas“ dalykas – klausimas, svarstomas auditorijose, darbo kabinetuose ir gatvėse, ypač po rugsėjo 11-osios teroro išpuolių. Globalizacijos sąvokos ir su ja susijusios temos pakeitė anksčiau madingą postmodernizmo sąvoką ir postmodernistinę analizę. Nedaug dabarties pasaulio procesų yra suprantama ir vertinama taip skirtingai kaip globalizacija, nors neabejojama, kad tai objektyvus, tautų, bendruomenių, individų gyvenimą veikiantis, o ateityje dar labiau veikiantis reiškinys [8]. Manoma, kad globalizacija – tai procesas, reiškinys, vykstantis socialinėje plotmėje, apimantis pačias įvairiausias visuomenės, valstybės bei kitų socialinių darinių veiklos sritis, jų aplinką, pasireiškiantis tarpusavio ryšių intensyvėjimu, judėjimu bei kitomis charakteristikomis viso pasaulio mastu. Todėl pagal reiškimosi sritis gali būti išskiriama ekonominė, kultūrinė, politinė, technologinė ir mokslinė globalizacija. Svarbiausios globalizacijos charakteristikos yra *judrumo didinimas* (judėjimo laisvė, pasiekiamumo ir išteklių perkėlimo galimybė), *kliūčių naikinimas* (sienos, muitai, kalbos

barjerai, finansų virtualizacija, teisių recepcija ir harmonizavimas), *visuotinumumas* (totalumas) [5, 9, 12]. Vieniems globalizacija yra kuriančiosios modernizacijos tęsinys ir progreso varomoji jėga, augančio turto, laisvės, demokratijos ir laimės šaltinis, kuris sukuria palankiausias sąlygas ir suteikia naujo tipo, neišbandytų galimybių, išengiant į vadinamąjį „naująjį“, *informacijos ir žinojimo visuomenės* pasaulį (K. Ohmae, L. Sklair ir kiti), 1 pav. Kitiems globalizacija reiškia kenksmingą ardantį procesą, kuris įtvirtina turtingesniųjų išsivysčiusių šalių bei regionų dominavimą atsiliekantiųjų valstybių bei regionų atžvilgiu (Z. Bauman, P. Brown, N. Yeates ir kiti).

1 pav. Kelias į žinojimo visuomenę (sukurta autoriaus)

Mokslo laimėjimai, technologiniai atsinaujinimai, pasaulinis tinklas padarė didelę įtaką visuomenės socialinių ir kultūrinių pokyčių procesui. Tokiame sparčiame virsme, kaip taisyklė, išskyla asmenybės ir informacijos terpės santykio, gebėjimo gyventi naujoje aplinkoje problemos, nes nemokėjimas prisitaikyti sukelia socialinę diskriminaciją, vadinamąją atskirtį [4].

Įrodyta, kad paprastas ir nebrangus informacijos technologijomis pagrįstas sprendimas tenkina ir daugelį informacijos visuomenės, ir užimtumo strategijos prioritetų. Be to, sprendimas, turintis platesnes taikymo galimybes, leidžia greičiau sukaupti didesnę kritinę gerosios patirties masę ir tapti naujų strateginių, politinių sprendimų promotoriumi [3, 4]. Tačiau sukurti informacinę sistemą (IS), visiškai tenkinančią vartotojo poreikius yra labai sudėtingas uždavinys. IS projektams būdinga, kad jų sukūrimui ir įdiegimui, kaip taisyklė, išleidžiama žymiai daugiau pinigų negu buvo planuota ir paprastai darbus niekada nespėjama baigti laiku. Ir netgi tada, kai sistema būna visiškai užbaigta, paaiškėja, kad ji neatlieka viso to, ko norėta, o vadybininko darbas kartais tampa dar sudėtingesnis, negu prieš sistemos įdiegimą. Tačiau IS vistiek kuriamos ir diegiamos, nes kitų alternatyvų paprasčiausiai – nebėra.

Globalizacijos sampratos ir socialiniai artefaktai¹

Globalizacija, eilinio vartotojo požiūriu, yra terminas, rodantis judėjimą į pasaulinę visuomenę, kuri gali būti suvokiama arba kaip informacijos visuomenės produktas, arba kaip savarankiška vystymosi formacija. Egzistuoja įvairūs požiūriai, dėl ko yra judama į tokią visuomenę. Įtikinamas argumentas yra „galimybė matyti ir girdėti visą pasaulį, nuvykti į bet kurį Žemės kampelį, didėjantis darbo našumas ir prieinamumas prie visų tautų kultūros lobių (A. Liekis).“ Sparčios komunikacijos, kompiuteriai ir internetas tiesiogiai kuria universalią „pasaulinę kultūrą“. Kita priežastis yra televizijos įtaka ir popkultūros paplitimas, kuris žmonėms leidžia pajusti turint daug ką bendro. Svarbiausia globalizacijos sudedamoji dalis bet koku atveju laikytina ekonominė globalizacija, kai finansinis kapitalas ir tarptautinės monopolijos „kuria“ pasaulinę ekonomiką. Tačiau, apibrėžę kultūrinę ir ekonominę globalizaciją, galime pastebėti, kad socialinės globalizacijos šiame apibrėžime nematyti. Taigi, patikslinkime su socialine sfera susijusius globalizacijos aspektus – didžiąjai visuomenės daliai svarbią sritį.

Vienu iš svarbiausių tam tikrą išsivystymo lygį pasiekusios visuomenės subalansuotos plėtros požymių turėtų būti tokia ekonominė ir socialinė raida, kai bendrojo vidinio produkto, darbo našumo, socialinės raidos indekso ir kiti augimo parametrai būtų pasiekiami nesumažinant ar nepažeidžiant atskirų ankstesnių žmogaus socialinės raidos pasiekimų ir rodiklių, t.y., kai vystymasis vyksta ne kitų socialinių elementų sąskaita. Tačiau nevaldoma globalizacija atskirais laikotarpiais ir tam tikromis sąlygomis gali pasikėsinti į vieną ar kitą

žmogaus socialinės raidos „atkarpa“ ir taip skatinti socialinės atskirties formavimąsi ir plitimą (A. Guogis). Dar blogiau, mėginant amortizuoti atskirties pasekmes socialine parama, nesunku užsiauginti daug „amžinų“, „profesionalių“ socialinės paramos prašytojų. Blogiausia, kad centrinėms institucijoms eksperimentuojant ir priimant sprendimus, atskirties problemos gula ant vietinės valdžios, savivaldos institucijų.

Išryškinome vieną iš globalizacijos fenomenų – socialinių santykių suintensyvėjimą, gilėjimą ir greitėjimą, kuris sietinas su erdvės bei laiko susitraukimu, t.y. su tuo, kad geografinis nuotolis nebetenka savo reikšmės tiek informacijos perteikime, tiek efektyvioje komunikacijoje, tiek įvykiuose. Aiškiai matyti ir kitas svarbus globalizacijos fenomenas – valstybių suvereniteto mažėjimas tiek dėl jų tarptautinių įsipareigojimų išaugimo, tiek dėl tokių globalių problemų, kaip aplinkosauga ar ginklų neplatimas, kurių valstybės pačios vienos nėra pajėgios išspręsti. Tarptautinės organizacijos riboja valstybių suverenitetą, nes valstybės, tapdamos jų narėmis, prisiima atitinkamus įsipareigojimus, kuriuos privalo vykdyti ir nebetenka turėtos savo reikšmės reguliuojant ekonominį ir socialinį visuomenių gyvenimą. Elementari logika perša išvadą, kad šių abiejų fenomenų samplakoje atsiranda palanki terpė įvairiausiems „aktyvistams“, „ultroms“ – marginalams, kurių veiksmai tik priešina visuomenę ir apsunkina socialinių problemų sprendimą.

Z. Bauman ir kiti autoriai teigia, jog globalizacija yra neturintis precedento reiškinys, dinamiškas ir atviras procesas, kuriame valstybės nyksta, o jas ardančios jėgos yra transnacionalinės. Tai procesas, kuris paliktas savieigai ir jo kontroliuoti iš esmės valstybės negali. Globalizacija pasireiškia ir veikia visas žmogaus gyvenimo sritis: ekonomiką, politiką, socialines struktūras ir netgi žmonių laiko ir erdvės suvokimą. Taigi, ji ne tik jungia, bet ir išskiria, t.y. ryškėja skirtumai tarp turtingųjų ir neturtingųjų valstybių ir jų gyventojų. Pasaulyje, kuriame nebėra laiko ir erdvės suvaržymų, technologijų teikiamomis galimybėmis bei galimybėmis gali naudotis toli gražu ne visi. Teoriškai dėl globalizacijos poveikio ekonomikai turėtų nykti skirtumai tarp pragyvenimo lygio skirtingose valstybėse. Tai būtų galima pasiekti tik tuo atveju, jei skurdinės valstybės vystytųsi greičiau negu turtingosios. Tačiau didžiąją eksporto dalį besivystančiose valstybėse sudaro žaliavos, nors pasaulyje jau pagamintų produktų poreikio augimas yra didesnis nei žaliavų poreikio didėjimas.

Kalbėdami apie globalizaciją, galėtume teigti, kad šis fenomenas prasidėjo kur kas seniau nei mes manome. Kai kurie mokslininkai teigia, kad globalizacijos pradžios verta ieškoti prieš tūkstančius metų, kuomet atsirado pinigai bei išgalėjo prekyba. Viduržemio jūros prekybos ekspansiją galima laikyti šių dienų pranašu. Tais laikais globalizaciją simbolizavo Markas Polas, Kolumbas, Magelanas ir kiti, praplėtę žinomo pasaulio ribas. XVIII – XIX a. globalizacijai pasitarnavo telegrafas, garo mašinos bei daugelis kitų technologinių išradimų, taigi vienaip ar kitaip šį reiškinį galėtume sieti su žmogaus daroma pažanga. Gal būt, galime teigti, kad globalizacija yra toks

¹ artefaktas (lot. *arte* – dirbtinai + *factus* – padaryta) – nenatūralus procesas arba darinys, žmogaus darbo produktas.

pat senas reiškinys kaip ir civilizacija. Galėtume išskirti **penkis** skirtingas šiandieninės globalizacijos koncepcijas [7]:

1. **internacionalizaciją**, kuri plačią prasmę reiškia nevaržomus ryšius tarp skirtingų valstybių, tarptautinius mainus ar laisvą prekybą;
2. **liberalizaciją**, kurios esmė – panaikinti apribojimai judėti tarp valstybių, kuriama atvira erdvė, pasaulinė ekonomika;
3. **universalizaciją**, universalų, globalų kultūros ar tam tikrų reiškinų suvokimą, pasaulinį matymą;
4. **vesternizaciją** arba amerikonėjimą, reiškiantį lokalių kultūrų nykimą;
5. **deteriorizaciją**, kuri reiškia geografinių sienų, ribų nykimą, socialinės ir geografinės erdvės nesutapimą.

Taigi globalizacija – sudėtingas, daugialypis reiškinys, kuris sukelia skirtingų reakcijų bei diskusijų. Vargu, ar galima būtų vienareikšmiškai atsakyti, koks tai reiškinys, ir kur jis mus nuves. Kol kas pakanka to, kad šis reiškinys į gatves gali išvesti tūkstančius žmonių, kurie bus arba **už** arba **prieš** šį reiškinį. Kai kuriems globalizacija simbolizuoja panacėją nuo visų pasaulio problemų, galutinį technologijų triumfą, o kitiems šis reiškinys siejasi su bloga lemiančiomis jėgomis, kurios dar labiau nuskurdina pačius skurdžiausius, praturtina turtuolius, žaloja aplinką, vulgarizuoja bei suamerikonina kultūrą.

Aktualūs žinojimo visuomenės iššūkiai

Informacijos visuomenė – tai atvira, išsilavinusi, nuolatos besimokanti, žiniomis savo veiklą grindžianti visuomenė, kurios nariai, eiliniai gyventojai ir visų lygių vadovai, turi galimybę ir sugeba visose savo veiklos srityse efektyviai naudoti šiuolaikinių informacijos technologijų ir telekomunikacijų (IT, ITT) priemones, naudotis savo šalies bei viso pasaulio kompiuterizuotais informacijos ištekliais. Valstybės ir savivaldybių institucijos, pasitelkdamos šias priemones ir išteklius, privalo gebėti operatyviai priimti sprendimus ir užtikrinti gyventojams viešosios informacijos prieinamumą bei patikimumą.

Informacijos visuomenėje pastebimas reiškinys, kad žmonės kartu su kitais ištekliais telkiasi informacinio aptarnavimo segmente, auga tradicinių darbo vietų aprūpinimo informacija poreikis. Nereikia pamišti apribojimo, kad neišreikštų žinių dalijimosi laipsnis yra atvirkščiai proporcingas technologiniams sprendimams. Neišreikštos žinios geriausiai plinta per žmones, todėl gerųjų praktikų perdavimą vystymo bendrijoje geriausiai įgyvendinti sukuriant internetines diskusijų grupes, negu bandyti visas žinias sudėti į metaduomenų bazę.

Šalia senųjų, pramoninės visuomenės konkurencingumo atributų (pigios aukštos kvalifikacijos darbo jėgos, žaliavos išteklių, transporto infrastruktūros), atsirado nauji žinojimo visuomenės konkurencingumo atributai: veiksminga ir daugialypė informacinė infrastruktūra ir kvalifikuota, kompetentinga darbo jėga, gebanti išnaudoti jos potencialą. Tokia inovatyvi integruota terpė, skatinanti vidaus prekybą ir spartų

tarptautinių rinkų plėtojimą yra esminis ekonomikos augimo veiksnys, kadangi intelektualaus produkto eksporto rinka ateityje daugeliui bus didžiausias atskiras bendrojo vidaus produkto (BVP) didėjimo šaltinis.

Svarbiausios varomosios jėgos ir jų veikiami nauji poreikiai informacijos visuomenėje yra: naujame civilizacijos raidos etape pirmą kartą atsiradusi galimybė saugoti, pasiekti ir pasinaudoti visa pasaulyje sukauptą informaciją; iš esmės pasikeitusi darbo forma ir pobūdis (virtualios darbo vietos, kolektyvai, globalios kompanijos, kiberkorporacijos ir pan.); išryškėjęs poreikis išmolti pasirinkti reikiamą informaciją ir pagrįsti sprendimus. Pereinant į naują globalios skaitmeninės ekonomikos etapą, svarbu formuoti naujas moksliskai pagrįstas tinklines, skaitmeninės žinių ekonomikos programas.

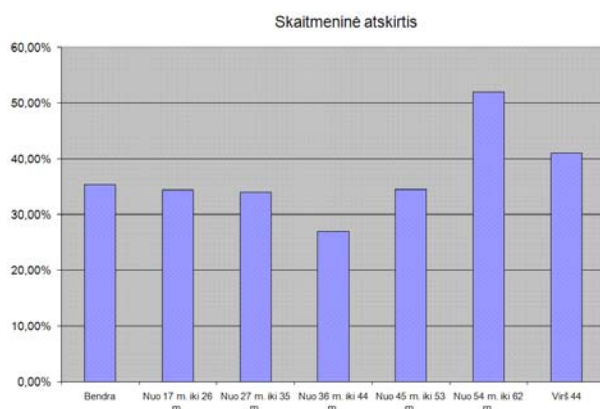
Vadinasi, kinta profesijos ir profesijų rūšys, atitinkamai, keliami nauji reikalavimai piliečių pasirengimui dirbti informacijos visuomenėje. Darbo rinkoje atsiranda poreikis ugdyti naujas profesines kompetencijas, nepriklausomai nuo dirbančiųjų amžiaus. Savo ruožtu, švietimo sistema, mokyimo institucijos turi užtikrinti naujų žinių įsigijimą ir modernių darbo įgūdžių formavimą. Žinios kapitalizuojasi, vyksta globalizacijos procesai, tačiau nyksta (niveliuojasi) etninio identiteto pasireiškimai. Todėl technologinės ir ekonominės raidos įtaka žinojimo visuomenės socialiniams pokyčiams yra teoretikų ir vadybininkų dėmesio centre. Daugelis akcentuoja, kad mažai valstybei ypač svarbu laiku atsižvelgti į naujos visuomenės poreikius ir, kaip lygiavertei partnerei ieškant dialogo su kitomis kultūromis, neprarasti savo etninio savitumo. Unikali raiška – tai tik gerai išsilavinusių žmonių privilegija, todėl mokslo ir švietimo sistemos turėtų tapti svarbiausiu valstybės prioritetu, įskaitant gausias ir įvairiapusiškas nuotolinio, tęstinio mokymosi, kompetencijų įgijimo, kitas panašias paslaugas.

Skaitmeninės atskirties tyrimai

Socialinė atskirtis neatsiejama nuo labiausiai pažeidžiamų darbuotojų ar asmenų, kurie nelengvai prisitaiko prie šių pokyčių dėl bazinės profesinės kvalifikacijos ir įgūdžių trūkumo, sąlygojamų nepakankamos integracijos į mokymo sistemą, psichologinių ir intelekto problemų, fizinių trūkumų, polinkio į alkoholį ar narkotikus, visuomenės stereotipų, bendravimo trūkumo, egzistuojančių priemonių ir institucijų, galinčių pasiūlyti sprendimus, ignoravimo.

El. verslo ekonomika – tai globali, informacijos technologijų terpėje funkcionuojanti skaitmeninė pasaulio ekonomika, kurioje egzistuoja informacinė visuomenė – atvira, nuolatos besimokanti, žiniomis savo veiklą grindžianti visuomenė, jos nariai turi galimybę ir sugeba visose savo veiklos srityse efektyviai naudoti šiuolaikinių informacinių technologijų priemones. Tačiau, stebint realią situaciją, matyti, kad naujoji visuomenė nėra vienalytė. Joje egzistuoja atskiros grupės, kurios nevienodai intensyviai naudojami informacinėmis technologijomis. Sudarant darbinį konceptualųjį modelį ir apklausų klausimynus buvo remiamasi Europos

Socialinio fondo ir Lietuvos vyriausybės remiamos vystymo bendrijos „Equal greitkelis: vystymo bendrija Klaipėda–Vilnius“ tikslinių grupių poreikių, jų pažeidžiamumo kriterijų bei darbo rinkoje atsirandančios diskriminacijos ir nelygybės tyrimų patirtimi [15], 2 pav. Tyrimai parodė, kad respondentams reikalingiausia el. galimybių paslauga – el. bendravimas (80,4%, ypač patraukli 27 – 35 metų respondentams – 91,9%). Vienodą populiarumą rodiklį turi el. žiniasklaida (80,4%), tačiau 27 – 35 m amžiaus grupėje ji mažiau populiaru, negu el. bendravimas (89,2%). Trečioji pagal poreikį el. galimybė – el. darbas (teledarbas, darbas virtualioje įmonėje – 78,2%). Ši paslauga ypač patraukli (84,4%) jauniems 17 – 26 metų amžiaus žmonėms. Nustatyta, kad populiariausia, visuotinai žinoma, vadinasi, užtikrinanti svetainės lankomumą, paslauga yra el. pramogos (94,1%), antroji – darbas virtualioje įmonėje (82,8%), trečioji pagal žinomumą – el. žiniasklaida (73,7%).

2 pav. Skaitmeninės atskirties skirstinys [3]

Skaitmeninės atskirties mažinimas palengvintų tokių grupių sugrįžimą į visuomenę, nes išnyktų bent kelios paminėtos socialinės atskirties šaknys. Darbe [16] pateikiami atliktų IT ir socialinės informatikos krypties uždavinių sankirtos tyrimų rezultatai, kuriuose siekiama nustatyti el. galimybes, efektyviai mažinančias tiriamųjų tikslinių grupių socialinę, skaitmeninę atskirtį, galinčias daryti poveikį regiono, valstybės ekonomikai ir politikai. Savaiame suprantama, socialiai orientuotose bendrijose tai padaryti kur kas paprasčiau.

Apibendrinimai – atnaujintos Lisabonos Strategijos požiūriu

Nors globalizacija atvėrė naujų ekonomikos augimo ir vystymosi galimybių, daugelis europiečių baiminasi jos neigiamo socialinio poveikio. Tačiau tyrimų metu nerasta jokių **įtikinamų įrodymų**, kad dėl globalizacijos neišvengiamai turėtų blogėti socialinės politikos kokybė ar sumažėtų Europos visuomenės pajėgumas vykdyti socialinio teisingumo ir lygybės išpareigojimus. Vis dėlto pripažįstama, kad **reikia sparčiau prisitaikyti** prie kintančių ekonomikos tendencijų ir naujai pažvelgti į socialinės politikos vaidmenį prisitaikant prie naujos konkurencijos, atsirandančios dėl technologijų raidos ar kitų globalizacijos padarinių [13, 14].

Globalizacija yra galimybė ekonominiams ir socialiniams progresui. Europos Sąjungos gyventojai suvokia tai, tačiau bijo jos neigiamo socialinio poveikio. Komisijos išvadose matyti, kad valdininkai turėtų rimtai įvertinti problemas ir sudaryti sąlygas gyventojams pritaikyti daugumą globalizacijos siūlomų galimybių [14]. Globalizacija sąlygoja valstybių **nesugebėjimą** tradiciškai reguliuoti bei kontroliuoti užsienio prekybą, šiuolaikines komunikacijos priemones, tarptautinio kapitalo finansines transakcijas, o nacionalinės vyriausybės yra priverstos atriboti ir deleguoti daugiau valdžios galių vietos ir regionų savivaldai, vietos bendruomenėms.

Analizė rodo, kad inovatyvios vystymo bendrijų iniciatyvos ir socialiniai sprendimai, projektuojami socialinės laboratorijos priemonėmis ir nukreipti į atskirties mažinimą probleminiuose regionuose gali turėti betarpišką poveikį valstybės politikai, švelninti neigiamą globalizacijos įtaką.

Išvados

Socialiai orientuotų informatikos ir informacijos technologijų tyrimų ir taikymų poreikis tiek Lietuvoje, tiek dabartinėje Europos Sąjungoje yra labai didelis. Labai svarbu visapusiškai nagrinėti el. galimybių uždavinių teorinius ir taikomojus aspektus. Tai ne kartą buvo akcentuojama mokslinėse ir praktinėse konferencijose bei publikacijose. Identifikavus akivaizdžias visuomenines problemas, labai svarbu kurti ir pritaikyti tikslinių grupių su socialine atskirtimi užimtumą skatinančias inovacijas, orientuotas į buvusių aukštos kvalifikacijos specialistų reintegraciją dinamiškai besikeičiančioje darbo rinkoje:

- projektuoti, kurti ir aprobuoti adaptyvius el. galimybių modelius virtualioje bendrijoje – socialinėje laboratorijoje;
- socialinės laboratorijos priemonėmis siūlyti darbo rinkai funkcionalias el. galimybių sistemas, kurti ir diegti piliečiams patrauklias IT priemones, sudarančias sąlygas mažinti socialinės (skaitmeninės) atskirties mastus Lietuvoje;
- rengti ir tobulinti nuotolinio duomenų apdorojimo, ekspertų ir prognozių mechanizmus, palengvinančius ir supaprastinančius socialinio darbo specialisto veiklą.

Literatūra

1. Bauman Z. Globalization: The Human Consequences (Cambridge, Polity Press, 1998), 12 p.
2. Brown P. Globalization, social exclusion and youth // *Youth, Citizenship and Social Change in a European Context*, J. Bynner, L. Chisholm and A. Furlong, eds. (Aldershot, Ashgate, 1997), 262–272 p.
3. Equal greitkelis: vystymo bendrija Klaipėda – Vilnius. Geroji praktika ir metodikos. Sudarytojas Ramašauskas O. ISBN 978-9955-735-31-1, Klaipėda, Druka, 2007, 208 p.
4. Equal greitkelis: vystymo bendrija Klaipėda – Vilnius // II-ojo etapo baigiamosios konferencijos darbai. Palanga, 2007.
5. Guogis A. Dėl globalizacijos ir globalizacijos santykio. 2007-07-03, <http://www.balsas.lt/naujiena/131530>.
6. Yeates N. “Globalization” and Social Policy in a Development Context // *Social Policy and Development Programme Paper #18*, April 2005, 20 p., ISSN 1020-8208.

7. Kolodko, G. W. Globalization and Transformation, Illusions and Reality // *Tiger Working Paper Series*, Warsaw, 2001, 35 p.
8. Kuzmickas B. Šiuolaikinė filosofija: globalizacijos amžius. Monografija. Vilnius, 2004, 332 p.
9. Liekis A. Lietuvių tautos – lietuvių kalbos likimas, monografija, III t., ISBN 9986-795-31-1. Vilnius, Mokslo tyros institutas, 2005.
10. Ohmae K. The End of the Nation State // *The Globalization Reader*. Edited by Lechner F. J., Boli J. – Blackwell Publishers, 2000. – 207–211 p.
11. Sklair L. The transnational capitalist class and the discourse of globalization // *Department of Sociology, London School of Economics and Political Science*. London WC2A 2AE, UK, 2000, 18 p.
12. Steger B. M. Globalizacija. (vert. E. Vareikis). ISBN 978-9955-682-87-5, 2008, 207 p.
13. Ar europiečiai pasirengę globalizacijai? // *Užimtumas ir socialinė politika*, konferencijos darbai. Briuselis, 2008-04-11, http://ec.europa.eu/news/employment/080411_1_lt.htm.
14. A Social Europe Fit for Globalisation (Socialinė Europa tinkama globalizacijai) // *Conference in Brussels*, 16 April 2008. A conference organised by the European Commission (EC) in cooperation with the Centre for European Policy Studies:
  - Iain Begg, Professorial Research Fellow;
  - Nikolaus van der Pas, Director General of DG Employment, Social Affairs and Equal Opportunities of the EC;
  - Hans-Gert Pötinger, MEP, President of the European Parliament;
  - José Manuel Barroso, President of the EC.
15. Ramašauskas O., Šniepis A. New aspects of equal partnership project development. Vadyba, Nr. 2(5), ISSN 1648-7974. Klaipėda: KU leid., 2004, 57–62 p.
16. Bielskis A. A., Denisovas V., Ramašauskas O. (2006) Ambient Intelligence of E-Possibilities Perception for Sustainable Development. Selected Papers of the 4th Int. Conf. „Citizens and Governance for Sustainable Development“, September 28-30, 2006, MRU, Vilnius, Lithuania. Vilnius: VGTU Press „Technika“, 266–270 p.

Summary

This article is an attempt to show up new opportunities for people facing difficulties in integration or reintegration into the labour market in the current globalization. The ideas and cultures circulate here freely along with finances and products whereas many scientists treats of these trends as both inevitable disadvantage and positive phenomenon. Although the business driven globalizational artefact's means uprooting old way of life and threatening livelihoods however a results of globalization itself proposes an alternatives more responsive to public needs. Discussed the way of exploration allows to maintain an adaptable Development Partnership (EQUAL virtual society) through innovative means for employment and the development of e-possibilities. The presented conclusions based on updated information about changes in the global processes and pointed to facilitate the solutions of a social problem.